

METODOLOŠKO POJASNILO

EKONOMSKI RAČUNI ZA TURIZEM

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Ekonomski računi za turizem, Slovenija, triletno (Prva objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI
4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravila: Janja Kalin

Zadnjič osveženo: 19. 12. 2018

1. NAMEN

Namen objave podatkov je ocena ekonomskega pomena turizma v državi.

Z objavo želimo podrobno prikazati povpraševanje po blagu in storitvah, povezanih z aktivnostjo turistov oziroma obiskovalcev, povezavo med povpraševanjem po proizvodih in ponudbo teh proizvodov ter vpliv te ponudbe na druge dejavnosti v gospodarstvu. Prikazane so vrednosti turistične potrošnje, vrednosti ponudbe in domače proizvodnje turističnih proizvodov, pri tem ustvarjene dodane vrednosti in BDP.

2. PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)

Podatki so mednarodno primerljivi in prispevajo k ustvarjanju evropske statistike.

Podatki se pripravljajo v skladu z metodologijo satelitskih računov za turizem (SRT), ki temelji na priporočilih, ki so jih pripravile mednarodne organizacije (Združeni narodi, Eurostat, OECD, Svetovna turistična organizacija). Zadnja priporočila so iz leta 2008 (Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008 – TSA RMF 2008).

3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, so izdatki turistov in enodnevnih obiskovalcev za turistično potrošnjo, ki so prikazani po kategorijah obiskovalcev ter po kategorijah izdatkov, druge kategorije turistične potrošnje, turistična zaposlenost ter transakcije pri proizvodnji in ponudbi turističnih proizvodov.

4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA

V izračun so zajete vse oblike turistične potrošnje ter vse dejavnosti v gospodarstvu, ki proizvajajo storitve in blago za turiste oz. obiskovalce (polni izbor enot opazovanja).

5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Vir podatkov za izračune so podatki raziskovanj SURS s področja

- turizma:
  - o podatki o številu prihodov in prenočitev turistov iz nastanitvene statistike (TU/M, TU/L),
  - o podatki o številu enodnevnih obiskovalcev (izletnikov in tranzitnih potnikov) na podlagi podatkov mejnih prehodov,

- podatki iz raziskav tujih turistov in tujih potnikov (izletnikov in tranzitnih potnikov) o njihovih povprečnih izdatkih (TU-TURISTI, TU-POT),
- podatki iz raziskave o potovanjih domačega prebivalstva o številu in vrstah potovanj ter izdatkih (TU-ČAP),
- podatki o delu potovalnih agencij (TU-AGEN),
- prometa in nekaterih drugih področij (ankete o potrošnji v gospodinjstvih (APG), statistike kulture, zaposlenih, cen),
- podrobni podatki nacionalnih računov o proizvodnji in ponudbi ter porabah v gospodarstvu po posameznih dejavnostih in proizvodih,
- podatki plačilne bilance Banke Slovenije (BS),
- nekateri drugi dopolnilni viri (podatki posameznih podjetij, ministrstev, organizacij).

6. DEFINICIJE

Turizem je v SRT opredeljen kot dejavnost, ki zajema potovanja prebivalcev zunaj njihovega običajnega okolja, ki trajajo manj kot eno leto in katerih glavni namen ni zaposlitev v obiskanem kraju. Posamezniki na teh potovanjih so opredeljeni kot obiskovalci.

Turistična potrošnja po opredelitvi SRT zajema potrošnjo obiskovalcev zunaj kraja njihovega običajnega okolja in tudi potrošnjo v njihovem običajnem okolju, ki nastane zaradi potreb v zvezi s potovanjem.

Obiskovalci, ki ustvarjajo turistično potrošnjo, se delijo na turiste (to so tisti, ki med turističnim potovanjem najmanj enkrat prenočijo) in na enodnevne obiskovalce (ti se delijo na izletnike in tranzitne goste). Pomembno je, da se omenjeni skupini turistov obiskovalcev prikazujeta ločeno, saj se njihove značilnosti in struktura porabe bistveno razlikujejo.

Metodologija SRT določa razdelitev proizvodov, ki jih obiskovalci trošijo, **na turistično značilne in na druge proizvode**. Med prve spadajo proizvodi, ki so v tesni povezavi s turizmom: nastanitvene storitve, strežba hrane in pijač, storitve potniškega prevoza in najema prevoznih sredstev, storitve turističnih agencij in organizatorjev potovanj, kulturne storitve, športne in rekreacijske storitve ter morebitni posebni turistični proizvodi v državi.

Izdatki za turistično potrošnjo so denarni izdatki, ki jih plačajo obiskovalci sami ali pa jih zanje poravnava kdo drug (npr. njihovi delodajalci). **Celotna turistična potrošnja** pa poleg denarnih izdatkov zajema tudi druge sestavine potrošnje. Med temi so najpomembnejši pripisane najemnine za bivanje v lastnih počitniških stanovanjih in turistični socialni transferji v naravi (to je del storitev, ki jih trošijo turisti, financira pa jih država, in se zato v nacionalnih računih štejejo za potrošnjo države).

Sistem SRT opredeljuje naslednje **kategorije turistične potrošnje**, ki se prikazujejo ločeno:

- izdatki tujih turistov in enodnevnih obiskovalcev za turistično potrošnjo (potrošnja dohodnega turizma)

- domači izdatki za turistično potrošnjo (potrošnja rezidentov oz. domačih prebivalcev v državi na potovanjih doma ter domači del izdatkov za potovanja v tujino)
- izdatki rezidentov oz. domačih prebivalcev za turistično potrošnjo v tujini (izhodna turistična potrošnja)
- notranja turistična potrošnja (celotna turistična potrošnja na ozemlju države: izdatki dohodnega turizma, domači izdatki za turistično potrošnjo in druge sestavine potrošnje).

Koncepti priprave SRT so **usklajeni s koncepti nacionalnih računov**, le na nekaterih mestih je prikaz nekoliko drugačen (npr. obravnava organizatorjev potovanj), vendar to ne vpliva na neto rezultat računov. Tabeli, v katerih se prikazuje povezava med turistično ponudbo v gospodarstvu in povpraševanjem, pa izhajata neposredno iz tabel ponudbe in porabe iz sistema nacionalnih računov. Iz osnovnega sistema nacionalnih računov pa turizem ni razviden, ker je del različnih dejavnosti v gospodarstvu. V SRT pa se ta del posebej poudari in primerja s preostalim delom gospodarstva.

Metodologija SRT priporoča izračun naslednjih pomembnih agregatov, ki so indikatorji obsega turizma v gospodarstvu:

turistična (direktna) dodana vrednost: dodana vrednost, ki jo ustvarijo domači proizvajalci s proizvodnjo dobrin za turistično potrošnjo;

turistični (direktni) bruto domači proizvod (BDP): poleg turistične (direktno) dodane vrednosti vključuje tudi neto davke, ki se vplačajo kot posledica turistične potrošnje.

Poleg **direktnih učinkov turizma** se lahko izračuna tudi **skupne učinke turizma**, ki jih ima le-ta na gospodarstvo. Ti vsebujejo tudi **posredne in inducirane učinke**. Posredni učinki upoštevajo dodatno povpraševanje in proizvodnjo, ki je sprožena v drugih dejavnostih gospodarstva, ki dobavljajo blago in storitve za proizvodnjo turističnih proizvodov. Inducirani učinki upoštevajo dodatno povpraševanje in proizvodnjo, ki je sprožena s povečanjem dohodkov, ki so posledica turističnega povpraševanja. To so multiplikativni učinki turistične potrošnje, ki se izračunavajo z uporabo input-output multiplikatorjev. Za izračun skupnih učinkov uporabljamo input-output multiplikatorje, dopolnjene z upoštevanjem sprememb v dohodkih in izdatkih gospodinjstev (SAM-multiplikatorji).

7. POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki so prikazani po kategorijah, določenih v priporočilih za izdelavo TSA (TSA RMF 2008). Proizvodne dejavnosti so skladne s standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD). Več informacij o klasifikacijah je na voljo na povezavi:

<http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/metode-in-klasifikacije/klasifikacije>

7.2 DRUGA POJASNILA

Sistem SRT sestavlja 10 tabel:

Tabela 1: Izdatki tujih obiskovalcev za turistično potrošnjo (potrošnja dohodnega turizma)

Tabela 2: Domači izdatki za turistično potrošnjo (izdatki domačih obiskovalcev)

Tabela 3: Izdatki domačih prebivalcev za turistično potrošnjo v tujini (izhodna turistična potrošnja)

Tabela 4: Notranja turistična potrošnja

Kategorije so v tabelah prikazane po proizvodih in po vrstah obiskovalcev (turisti, enodnevni obiskovalci).

Tabela 5: Proizvodni račun turističnih in drugih dejavnosti: po vrstah proizvodov, ki so primerljivi z notranjo turistično potrošnjo

Tabela 6: Domača ponudba in notranja turistična potrošnja: povezuje domačo proizvodnjo in uvoz z notranjo turistično potrošnjo po proizvodih. Je centralna tabela, iz katere je izvedena turistična dodana vrednost in turistični BDP.

Tabela 7: Zaposlenost v turističnih dejavnostih

Tabela 8: Turistične bruto investicije v osnovna sredstva

Tabela 9: Turistična kolektivna potrošnja: potrošnja, ki jo financira država za turistično promocijo in druge pobude ter aktivnosti, koristne za turizem, in ki v sistemu nacionalnih računov spada med izdatke države za kolektivno končno potrošnjo.

Tabela 10: Nedenarni turistični kazalniki

Osrednji sistem SRT obsega tabele 1-7 ter tabelo 10, tabeli 8 in 9 pa zaradi težkega ocenjevanja in nekaterih še potrebnih metodoloških dopolnitev vanj še nista vključeni.

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Triletno:

- Prva objava (BDP in nacionalni računi, Satelitski računi): »Ekonomski računi za turizem, Slovenija«. Podatke objavljamo v absolutnih vrednostih in deležih, v tekočih cenah.

9. REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Tem podatkom ne določamo statusa »začasni/končni«.

V letu t se objavijo podatki za leto $t - 36$ mesecev ter ocena za leto $t - 12$ mesecev. Podatki se kasneje ne revidirajo.

9.2 PRELOMI V ČASOVNI VRSTI

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

- Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008 – TSA RMF 2008
https://unstats.un.org/unsd/publication/Seriesf/SeriesF_80rev1e.pdf
- European System of Accounts ESA2010
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF/44cd9d01-bc64-40e5-bd40-d17df0c69334>